

Utrikesutskottets yttrande 2021/22:UU2y

Utgiftsramar för utgiftsområdena 5 Internationell samverkan och 7 Internationellt bistånd

Till finansutskottet

Finansutskottet har gett utrikesutskottet tillfälle att yttra sig över budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 Förslag till statens budget för 2022, finansplan och skattefrågor) samt de motioner som kan komma att väckas om inkomster och utgiftsramar som berör utskottets beredningsområde. Utrikesutskottet begränsar sitt yttrande till de förslag i propositionen och motionerna som gäller utgiftsramen för 2022 samt de preliminära utgiftsramarna för 2023 och 2024 för utgiftsområdena 5 Internationell samverkan och 7 Internationellt bistånd.

Utskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker regeringens proposition i dessa delar och avstyrker motionerna.

I yttrandet finns sex avvikande meningar (M, SD, C, V, KD, L).

Utskottets överväganden

Utgiftsramar för utgiftsområdena 5 Internationell samverkan och 7 Internationellt bistånd

Propositionen

Utgiftsområde 5

I propositionens förslagspunkt 1 i denna del föreslår regeringen att utgiftsramen för utgiftsområde 5 Internationell samverkan ska uppgå till 2 235 miljoner kronor för 2022. Regeringen föreslår även i förslagspunkt 2 i denna del att utgifterna för 2023 och 2024 som riktlinje för regeringens budgetarbete preliminärt beräknas till 2 029 miljoner kronor respektive 2 028 miljoner kronor för utgiftsområde 5.

Utgiftsområde 7

I propositionens förslagspunkt 1 i denna del föreslår regeringen att utgiftsramen för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd ska uppgå till 51 940 miljoner kronor för 2022. Regeringen föreslår även i förslagspunkt 2 i denna del att utgifterna för 2023 och 2024 som riktlinje för regeringens budgetarbete preliminärt beräknas till 53 586 miljoner kronor respektive 55 325 miljoner kronor för utgiftsområde 7.

Motionerna

Utgiftsområde 5

Jimmie Åkesson m.fl. (SD) föreslår i partimotion 2021/22:3938 yrkande 4 i denna del att utgiftsramen för utgiftsområdet för 2022 höjs med 21 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. I motionens yrkande 5 i denna del lämnas även förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2023 och 2024 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

I partimotion 2021/22:4121 yrkande 3 i denna del av Annie Lööf m.fl. (C) föreslås att utgiftsramen för utgiftsområde 5 Internationell samverkan för 2022 höjs med 4 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. I motionens yrkande 4 i denna del lämnas även förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2023 och 2024 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

I partimotion 2021/22:3278 yrkande 7 i denna del av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) föreslås att utgiftsramen för utgiftsområde 5 Internationell samverkan för 2022 är oförändrat i förhållande till regeringens förslag. I motionens yrkande 8 i denna del lämnas förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2023 och 2024.

I partimotion 2021/22:4221 yrkande 3 i denna del av Ebba Busch m.fl. (KD) föreslås att utgiftsramen för utgiftsområde 5 Internationell samverkan för 2022 sänks med 14 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. I motionens yrkande 4 i denna del lämnas även förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2023 och 2024 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

I partimotion 2021/22:4181 yrkande 2 av Johan Pehrson m.fl. (L) i denna del föreslås att utgiftsramen för utgiftsområde 5 Internationell samverkan sänks med 0,3 miljoner kronor för 2022 i förhållande till regeringens förslag. I motionens yrkande 3 i denna del lämnas även förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2023 och 2024 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

I följande tabeller redovisas dels förslagen till utgiftsram för utgiftsområdet för 2022, dels förslagen till preliminära utgiftsramar för utgiftsområdet åren därefter.

Förslag till utgiftsram för utgiftsområde 5

Tusental kronor – regeringens förslag i totalt belopp och partiernas avvikelser från regeringen

År	2022
Regeringen	2 235 117
Moderaterna	+/-0
Sverigedemokraterna	+21 000
Centerpartiet	+4 000
Vänsterpartiet	+/-0
Kristdemokraterna	-14 000
Liberalerna	-300

Förslag till preliminära utgiftsramar för utgiftsområde 5

Miljoner kronor – regeringens förslag i totalt belopp och partiernas avvikelser från regeringen

År	2023	2024
Regeringen	2 029	2 028
Moderaterna	+/-0	+/-0
Sverigedemokraterna	+21	+21
Centerpartiet	+3	+3
Vänsterpartiet	+10	+20
Kristdemokraterna	-17	-19
Liberalerna	-1	-1

Utgiftsområde 7

I partimotion 2021/22:4040 yrkande 2 i denna del av Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson (båda M) föreslås att utgiftsramen för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd för 2022 sänks med 13 010 miljoner kronor i

förhållande till regeringens förslag. I motionens yrkande 3 i denna del lämnas även förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2023 och 2024 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

Jimmie Åkesson m.fl. (SD) föreslår i partimotion 2021/22:3938 yrkande 4 i denna del att utgiftsramen för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd för 2022 sänks med 17 025 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. I motionens yrkande 5 i denna del lämnas även förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2023 och 2024 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

I partimotion 2021/22:3278 yrkande 7 i denna del föreslår Nooshi Dadgostar m.fl. (V) att utgiftsramen för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd för 2022 höjs med 500 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. I motionens yrkande 8 i denna del lämnas även förslag om de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdet för 2023 och 2024 som riktlinje för regeringens budgetarbete.

I följande tabeller redovisas dels förslagen till utgiftsram för utgiftsområdet för 2022, dels förslagen till preliminära utgiftsramar för utgiftsområdet åren därefter.

Förslag till utgiftsram för utgiftsområde 7

Tusental kronor – regeringens förslag i totalt belopp och partiernas avvikelser från regeringen

År	2022
Regeringen	51 940 000
Moderaterna	-13 010 000
Sverigedemokraterna	-17 025 000
Centerpartiet	+/-0
Vänsterpartiet	+500 000
Kristdemokraterna	+/-0
Liberalerna	+/-0

Förslag till preliminära utgiftsramar för utgiftsområde 7

Miljoner kronor – regeringens förslag i totalt belopp och partiernas avvikelser från regeringen

År	2023	2024
Regeringen	53 586	55 325
Moderaterna	-14 640	+16 570
Sverigedemokraterna	-23 127	-29 227
Centerpartiet	+/-0	+/-0
Vänsterpartiet	+750	+1 000
Kristdemokraterna	+/-0	+/-0
Liberalerna	+/-0	+/-0

Utskottets ställningstagande

Utrikesutskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker regeringens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 5 Internationell samverkan och utgiftsområde 7 Internationellt bistånd för 2022 samt de preliminära utgiftsramarna för utgiftsområdena för åren därefter enligt budgetpropositionen. Motionsförslagen bör avstyrkas i motsvarande delar.

Stockholm den 28 oktober 2021

På utrikesutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Hans Wallmark (M), Olle Thorell (S), Hans Rothenberg (M), Jamal El-Haj (S), Kerstin Lundgren (C), Håkan Svenneling (V), Björn Söder (SD), Lars Adaktusson (KD), Annika Strandhäll (S), Joar Forssell (L), Aron Emilsson (SD), Camilla Hansén (MP), Magnus Ek (C), Diana Laitinen Carlsson (S), Helena Storckenfeldt (M) och Christina Nilsson (SD).

Avvikande meningar

1. Utgiftsramarna för utgiftsområde 5 Internationell samverkan och 7 Internationellt bistånd (M)

Hans Wallmark (M), Hans Rothenberg (M) och Helena Storckenfeldt (M) anför:

Utgiftsområde 7

Det svenska engagemanget i världen ska präglas av en sammanhållen linje som tar sin utgångspunkt i Sveriges intressen och värderingar. Mänskliga fri- och rättigheter, demokrati, rättsstat samt marknadsekonomi ska alltid vara vägledande i arbetet med att tillvarata Sveriges intressen.

Det är inte bistånd som driver utveckling. Marknadsekonomi, äganderätten och en fri handel utgör grunden för utveckling och för att skapa hållbart välbefinnande för människor. Enskilda människor med idéer och som vågar sig på att förverkliga sina drömmar gör världen bättre. Vad gäller Sveriges traditionella biståndspolitik måste fokuset därför alltid vara att gå från bistånd till handel (from aid to trade). Målet för politiken måste vara att det traditionella biståndet en dag ska upphöra.

För att nå ett biståndsoberoende och gå från bistånd till handel krävs det ett reformerat bistånd och en förmåga till nyfikenhet, nytänkande och innovation. Utöver den tydliga målsättningen om att gå från bistånd till handel föreslår Moderaterna en ny budgeteringsprincip för biståndet, ett mer fokuserat bistånd, att en större andel av biståndet ska fokuseras mot katastrofbistånd liksom tydligare kontroll och uppföljning av biståndet.

Samtidigt som Sverige måste hantera en systemhotande gängbrottslighet är behoven i välfärden mycket stora de kommande åren. Det kommer att kräva prioriteringar bland statens övriga utgifter. Då kan inte biståndet tillåtas växa som det gjort hittills. På 20 år har biståndet tredubblats. Enprocentsmålet gör att biståndet kommer att fortsätta att växa utan att utgifterna vägs mot andra behov. Vi anser därför att enprocentsmålet har nått vägs ände. I stället vill vi att riksdagen vart fjärde år slår fast en fyraårig biståndsram. Detta liknar den ordning som gäller andra politikområden med långsiktiga planeringshorisonter som infrastruktur, forskning och försvar. Under nästa mandatperiod vill vi göra denna övergång från ett utbetalningsmål till en fyraårig budgetram för biståndet.

Redan i årets budget vill vi dock ta ett första steg för att använda skattebetalarnas resurser på allra bäst sätt. Vi föreslår att biståndet minskas för att finansiera andra prioriterade reformer. Det innebär en minskning av biståndet med 13 miljarder kronor för 2022, 14,6 miljarder kronor 2023 och 16,6 miljarder kronor 2024.

Vi anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2021/22:4040 yrkandena 2 och 3 i dessa delar, medan regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas. Övriga motioner bör avstyrkas i berörda delar.

Inom ramen för finansutskottets behandling av budgeten kommer Moderaterna och Kristdemokraterna att söka stöd för ett annat, gemensamt, budgetförslag som börjar ta tag i de stora samhällsproblem Sverige står inför.

2. Utgiftsramarna för utgiftsområde 5 Internationell samverkan och 7 Internationellt bistånd (SD)

Björn Söder (SD), Aron Emilsson (SD) och Christina Nilsson (SD) anför:

Utgiftsområde 5

Tillsammans utgör Norden världens tionde största ekonomi och våra länder är på många områden och i många sammanhang världsledande. De nordiska länderna delar gemensamma värderingar och ett gemensamt kulturarv, men även de gemensamma dragen i de nordiska språken är en hörnsten i den gemenskap som binder samman de nordiska länderna. Därför vill Sverigedemokraterna anslå extra medel om 10 miljoner kronor för att bättra på den internordiska språkförståelsen och stötta insatser för kulturellt utbyte.

Svenska institutet driver i dag projekt där man aktivt verkar för att främja framtida kvinnliga ledare i Saudiarabien och deras relationer till deras motsvarigheter här i Sverige. Svenska institutet har också ledarskapsprogram för unga kvinnliga entreprenörer i Mellanöstern och Nordafrika. Vi anser att det finns behov av att Svenska institutet gör vad de kan för att etablera liknande partnerskap med fokus på kvinnliga ledare i andra länder där samma problematik är utbredd. Sverigedemokraterna vill därför satsa 10 miljoner kronor årligen på detta.

Exportkontrollregelverket för strategisk materiel har blivit mer komplext och ärendena har ökat hos Inspektionen för strategiska produkter (ISP), därför föreslår Sverigedemokraterna att myndighetens anslag ökas med 1 miljon kronor i syfte att stärka kompetensen.

För åren 2023 respektive 2024 bör den preliminära utgiftsramen för utgiftsområde 5 Internationell samverkan öka med 21 miljoner kronor varje år jämfört med regeringens förslag.

Utgiftsområde 7

Sverigedemokraterna ser bistånd som det primära verktyget för att understödja fattiga människor i utvecklingsländer. Sveriges bistånd bör fokusera på att tillmötesgå utsatta personers grundläggande behov i deras vardag. I en värld som till stor del präglas av god ekonomisk tillväxt, snabb förbättring av levnadsstandarder samt ökad framtidstro är det inte acceptabelt att miljoner

människor saknar tillgång till enkel sanitet, grundläggande sjukvård och säkert dricksvatten. Sverige kan inte som enskilt land ta ett helhetsansvar för att över 700 miljoner människor lever i extrem fattigdom, men kan bidra till en positiv utveckling genom befintliga institutioner. De senaste åren har Sveriges bistånd präglats av ett antal incidenter kopplade till korruption, som visar på ett akut reformbehov och som i det längre perspektivet utgör ett hot mot allmänhetens förtroende för biståndet som verktyg. En översyn av biståndet och en koncentration till färre internationella organisationer, färre mottagarländer och till projekt där goda resultat har förutsättningar att nås, är därför behövlig.

För 2022 föreslås en biståndsram om 0,7 procent av BNI, i linje med FN:s rekommendationer. Förslaget beräknas minska utgifterna i statens budget med 17 miljarder kronor 2022.

För åren 2023 respektive 2024 bör den preliminära utgiftsramen för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd minska med 23,1 respektive 29,2 miljarder kronor.

Vi anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2021/22:3938 yrkandena 4 och 5 i dessa delar, medan regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas. Övriga motioner bör avstyrkas i berörda delar.

3. Utgiftsramarna för utgiftsområde 5 Internationell samverkan och 7 Internationellt bistånd (C)

Kerstin Lundgren (C) och Magnus Ek (C) anför:

Utgiftsområde 5

Spridningen av sjukdomen covid-19 satte det nordiska samarbetet under hård press. Koordineringen mellan länderna och informationen till gränspendlare fungerade inte tillfredsställande. Framöver är det viktigt att det nordiska samarbetet fördjupas. En viktig del i detta samarbete, som möjliggör mer integrerade arbetsmarknadsregioner, är de s.k. gränsinformationscentren. Dessa bedriver viktig verksamhet, som dock saknar långsiktig finansiering. I syfte att stärka dessa gränsinformationscenter föreslås anslaget 1:3 Nordiskt samarbete öka med 4 miljoner kronor 2022. Av samma anledning beräknas anslaget öka med fyra miljoner kronor per år 2023–2024. Övriga berörda länder bör uppmanas att bidra till förstärkningen i motsvarande grad. Därutöver föreslår vi en sänkning av pris- och löneomräkningen, vilket innebär en minskning av utgiftsområdet med 2 miljoner kronor.

Vi anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2021/22:4121 yrkandena 3 och 4 i dessa delar, medan regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas. Övriga motioner bör avstyrkas i berörda delar.

4. Utgiftsramarna för utgiftsområde 5 Internationell samverkan och 7 Internationellt bistånd (V)

Håkan Svenneling (V) anför:

Utgiftsområde 5

Inom anslaget 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet ger Sverige sedan 2013 ekonomiskt stöd till den amerikanska tankesmedjan Atlantic Council. Bland övriga bidragsgivare finns bl.a. Nato, en lång rad Natoländer, flera stora oljebolag och oljeproducerande länder samt den svenska vapentillverkaren Saab. Atlantic Councils nära band till Nato har belysts vid flera tillfällen, även om tankesmedjan beskriver sig som oberoende. Nato eller Natoanknutna tankesmedjor bör inte vara en del av Sveriges freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet. Vänsterpartiet föreslår en minskning av anslaget med 10 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag för 2022.

Det svenska stödet till det ryska civilsamhället bör trappas upp. Att stödja dem är att stödja en demokratisk utveckling i Ryssland och att förbättra säkerheten för dem såväl som för Rysslands grannländer. Vänsterpartiet föreslår en årlig stegvis ökning med 10 miljoner kronor av anslaget 1:11 Samarbete med Östersjöregionen i detta syfte. För åren 2023 och 2024 föreslår Vänsterpartiet en ökning av ramen för utgiftsområdet på 10 respektive 20 miljoner kronor.

Utgiftsområde 7

Vänsterpartiet vill se ett nytt klimatbistånd som ska användas till förebyggande klimatåtgärder som motverkar konsekvenserna av de klimatförändringar vi redan ser. Det klimatbistånd vi föreslår ska bestå av nya additionella medel, för att på så vis leva upp till löftet i Parisavtalet om att klimatfinansieringen ska bestå av ytterligare medel utöver redan utlovat bistånd och trappas upp under tre år. För detta ändamål införs ett nytt anslag som uppgår till 500 miljoner kronor för 2022. För åren 2023 och 2024 bör anslaget ökas med 750 miljoner kronor respektive 1 miljard kronor.

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2021/22:3278 yrkandena 7 och 8 i dessa delar, medan regeringens förslag i motsvarande delar i budgetproposition bör avstyrkas. Övriga motioner bör avstyrkas i berörda delar.

5. Utgiftsramarna för utgiftsområde 5 Internationell samverkan och 7 Internationellt bistånd (KD)

Lars Adaktusson (KD) anför:

Utgiftsområde 5

Kristdemokraternas bedömning är att Svenska institutets omfattande verksamhet bör effektiviseras och skalas ned något och därför ska 20 miljoner kronor lyftas bort från anslaget 1:9 Svenska institutet fr.o.m. 2022. Kristdemokraterna minskar av samma anledning också anslaget 1:10 Information om Sverige i utlandet med 6 miljoner kronor per år från 2022.

Utrikespolitiska institutets uppdrag är att främja intresset för och fördjupa kunskapen om utrikespolitiska frågor, vilket institutet väl lever upp till. Kristdemokraterna gör dock en annan fördelning av medlen än regeringen och bedömer att det i nuläget är nödvändigt att verksamheten effektiviseras. Därför minskar Kristdemokraterna anslaget för Utrikespolitiska institutet med 3 miljoner per år fr.o.m. 2022. Kristdemokraterna föreslår också att anslaget 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet återställs till tidigare nivåer, vilket innebär en anslagsökning med 15 miljoner kronor.

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2021/22:4221 yrkandena 3 och 4 i dessa delar, medan regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas. Övriga motioner bör avstyrkas i berörda delar.

Inom ramen för finansutskottets behandling av budgeten kommer Moderaterna och Kristdemokraterna att söka stöd för ett annat, gemensamt, budgetförslag som börjar ta tag i de stora samhällsproblem Sverige står inför.”

6. Utgiftsramarna för utgiftsområde 5 Internationell samverkan och 7 Internationellt bistånd (L)

Joar Forssell (L) anför:

Utgiftsområde 5

I syfte att öka effektiviseringen av den statliga förvaltningen föreslår Liberalerna att den årliga schablonmässiga pris- och löneomräkningen reduceras med 20 procent på vissa myndigheter. På detta utgiftsområde påverkas anslagsposterna 1:2 och 1:5. Det innebär att utgiftsområdet minskas med 0,3 miljoner kronor 2022. För åren 2023–2024 minskas ramen med 1 miljon kronor per år.

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka partimotion 2021/22:4181 yrkandena 2 och 3 i dessa delar, medan regeringens förslag i motsvarande delar i budgetpropositionen bör avstyrkas. Övriga motioner bör avstyrkas i berörda delar.